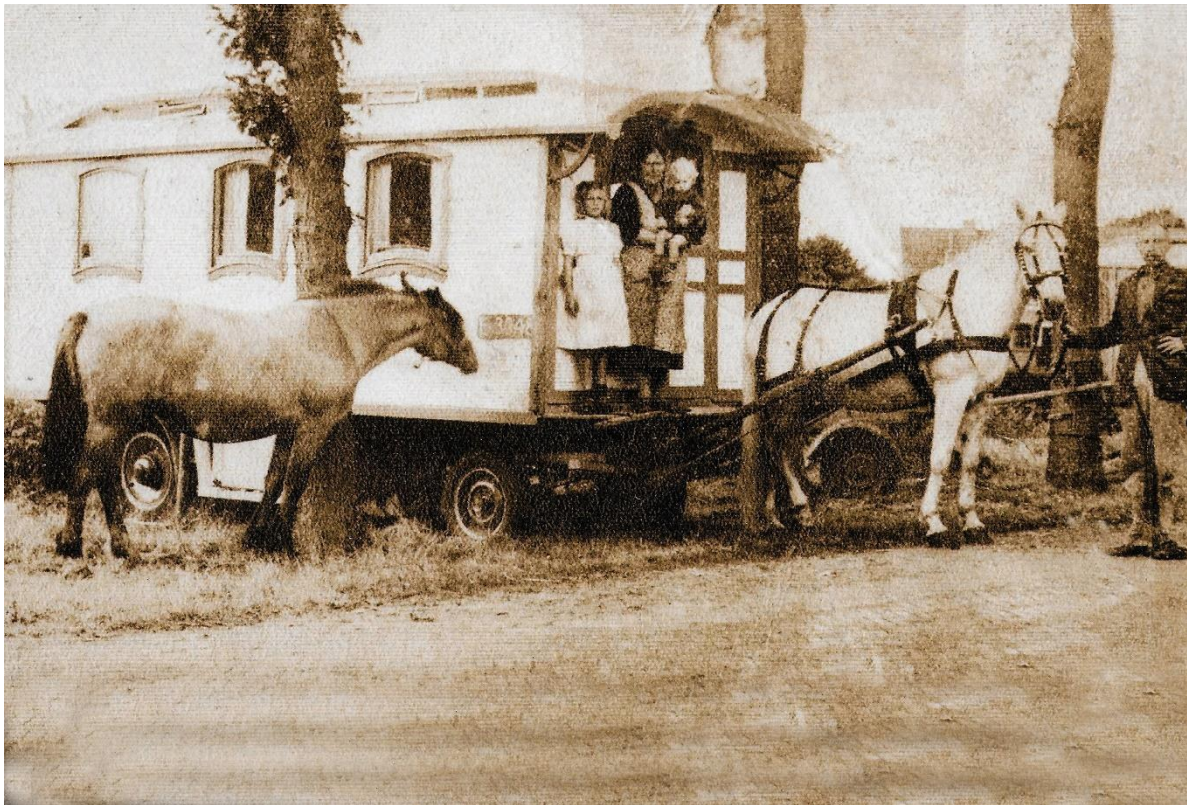

Protestactie van woonwagenbewoners

Erbarmelijke leefomstandigheden op woonwagenkamp

Met de ontwikkeling van plan Heijhorst, heeft het woonwagenkamp aan de Hovenierslaan plaats gemaakt voor woningbouw. Een ander woonwagenkamp aan de Oude Barneveldseweg is al sinds 1971 gesloten. Uit onvrede over de leefomstandigheden parkeren de bewoners in 1958 hun woonwagens voor het gemeentehuis aan de Dorpsstraat.

Johannes Vijfschaft op het woonwagenkamp in Scherpenzeel

De geschiedenis van woonwagenbewoners in Scherpenzeel gaat terug tot in de negentiende eeuw. De wagens hebben door de jaren heen op meerdere plaatsen in en om het dorp gestaan. Een geëgaliseerd terrein aan de Oude Barneveldseweg vlakbij boerderij Ebbenhorst is niet meer als landbouwgrond te gebruiken vanwege daar begraven kadavers. De gemeente vindt het rond 1950 daarom een prima locatie voor een woonwagenkamp. Voorzieningen zijn er nauwelijks. Geen sanitair, geen elektriciteit en de pomp voor drinkwater functioneert niet goed. Burgemeester Hoytema van Konijnenburg heeft weinig sympathie voor de kampbewoners en is niet van plan de helpende hand te bieden. In 1958 escaleert de situatie. De bewoners van het kamp pikken het niet langer dat ze verstoken blijven van de meest elementaire voorzieningen die noodzakelijk zijn voor een menswaardig bestaan.

Protestactie

Uit protest rijden enkele gezinnen met hun woonwagens naar het dorp en parkeren deze rond het gemeentehuis aan de Dorpsstraat. Kampbewoner Johannes Vijfschaft treedt op als woordvoerder. De familie Vijfschaft heeft een vooraanstaande positie in het woonwagenkamp waar in die tijd tussen de vier en zeven woonwagens staan. Daarin wonen bij elkaar ongeveer tien gezinnen die samen zo'n vijftig kinderen hebben. De gemeente heeft een pomp geslagen die de bewoners van drinkwater

voorziet. Maar de pomp staat vlak naast een sloot die dienst doet als afvoer van fecaliën. Bovendien is de kwaliteit van het grondwater sowieso twijfelachtig door bodemvervuiling. Op het kamp ontberen de bewoners elektriciteit en straatverlichting is er ook niet, zodat de leefomstandigheden in alle opzichten gevaarlijk en onacceptabel zijn. Ondanks herhaaldelijk klagen bij de gemeente is er niets gedaan om de bewoners tegemoet te komen en de nodige verbeteringen aan te brengen. Uiteindelijk zetten de woonwagenbewoners hun eisen kracht bij door hun wagens naar het dorp te verslepen en ze bij het gemeentehuis neer te zetten. Ze dreigen de wagens daar te laten staan totdat een nieuwe waterput is geslagen en een nieuwe pomp is aangesloten waarmee schoon drinkwater kan worden opgepompt. De gemeente voelt zich in eerste instantie niet verantwoordelijk, omdat de waterpomp al tweemaal is gesloopt en als oud ijzer is verkocht. Toch belooft ze de situatie op het kamp te verbeteren. In de begroting van 1959 neemt het gemeentebestuur voor onderhoud aan het woonwagenkamp 250 gulden op. In voorgaande jaren was dat 25 gulden! Met sintels, stenen en zand brengen gemeentewerkers wegverharding aan. Desondanks is het daarna op het kamp bij slecht weer nog steeds een modderpoel en de pomp levert alles behalve zuiver drinkwater. Eigenlijk willen alle betrokkenen ergens anders in de gemeente Scherpenzeel een nieuw woonwagenkamp, maar de gemeente Scherpenzeel heeft geen grond in eigendom om dat te realiseren. Johannes Vijfschaft vindt dat de bewoners van het kamp altijd worden beschouwd als de burens van een mestvaalt. Het gaat zoals altijd ook deze keer om geld. De kampbewoners betalen geen staangeld en de gemeente vindt mede daarom dat ze een deel van de aansluitingskosten moeten betalen. In 1960 is nog altijd geen elektriciteit aangelegd in het kamp.

Eigen initiatief

Uiteindelijk neemt Vijfschaft een jaar later het initiatief de impasse te doorbreken. Hij koopt twaalf elektriciteitspalen die hij met eigen vervoer naar het kamp brengt. Van de grondeigenaar krijgt hij toestemming om tussen boerderij Ebbenhorst, enkele honderden meters verderop, en het kamp dwars door een bosperceel de palen te plaatsen. De Provinciale Gelderse Elektriciteitsmaatschappij (PGEM) verleent medewerking. Personeel van dit bedrijf spant elektriciteitskabels over de palen tussen Ebbenhorst en het woonwagenkamp. De kosten van het project bedragen 500 gulden. Om dat te kunnen betalen verkoopt Johannes Vijfschaft zijn luxueuze woonwagens en koopt hij een eenvoudiger exemplaar terug. De woonwagenbewoners hebben niet meer dan tien jaar kunnen genieten van deze voorziening. Het beleid van de overheid is er rond 1970 op gericht de woonwagens te plaatsen in grote regionale kampen. De Scherpenzeelse woonwagenbewoners vertrekken in 1971 naar een kamp in Hierden/Harderwijk. De regionale kampen zijn geen succes. Enkele jaren later moet elke gemeente een plek beschikbaar stellen voor het plaatsen van enkele woonwagens. In Scherpenzeel gebeurt dat in 1975. Maar na ruim veertig jaar is ook deze plek voor woonwagens verdwenen.

Bronnen: H.M. van Woudenberg, Het woonwagenkamp van Scherpenzeel, verenigingsblad Oud-Scherpenzeel, okt. 2000. De Nieuwe Holevoet, diverse edities, www.archival.nl

November 2016